ResearchGate

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: https://www.researchgate.net/publication/305620580

Hangi Narsizm? Büyüklenmeci ve Kırılgan Narsizmin Karşılaştırılmasına İlişkin Bir Gözden Geçirme (Which Narcissism? A Review about the Comparison between Grandiose and Vulnerable N...

Article · June 2016

CITATIONS
28

READS
6,936

1 author:

Dilay Eldoğan Eken

16 PUBLICATIONS **58** CITATIONS

SEE PROFILE

All content following this page was uploaded by Dilay Eldoğan Eken on 25 July 2016.

The user has requested enhancement of the downloaded file.

Türk Psikoloji Yazıları, Haziran 2016, *19* (37), 1-10

Hangi Narsizm? Büyüklenmeci ve Kırılgan Narsizmin Karşılaştırılmasına İlişkin Bir Gözden Geçirme

Dilay Eldoğan
Başkent Üniversitesi

Özet

Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Ölçütleri El Kitabının (Diagnostic and Statistical Manuel of Mental Disorders, DSM) ön gördüğünün aksine, farklı kuramcılar, narsistik kişilik bozukluğu kapsamında değinilen patolojik narsizmin çok boyutlu bir kavram olabileceğini öne sürmüşlerdir. Ancak önceki basımlarda olduğu gibi en son basım olan DSM-V'te (2013) de narsistik kişilik bozukluğu tanı kriterlerinde patolojik narsizmin büyüklenmeci boyutuna aşırı vurgu yapılıp kırılgan boyutuna değinilmemiştir. Bu gözden geçirme makalesinde patolojik narsizmin iki genel boyutuyla (büyüklenmeci ve kırılgan narsizm) değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda literatürdeki patolojik narsizm ile ilgili araştırmalar taranmış, araştırma bulgularına patolojik narsizmin iki boyutu genel özellikleri, gelişimsel kökenleri, değerlendirme/tanı koyma süreçleri bakımından karşılaştırılarak yer verilmiştir. Son olarak, patolojik narsizm kavramını tam olarak kapsamak, patolojik narsizmin değerlendirme ve tedavi sürecine ışık tutmak amacıyla narsistik kişilik bozukluğu tanı kriterleri kapsamında yapılabilecek olası değişiklikler tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Büyüklenmeci narsizm, kırılgan narsizm, narsistik kişilik bozukluğu tanı kriterleri

Abstract

As opposed to the suggestions of DSM (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) about pathological narcissism which is considered within the scope of narcissistic personality disorder, theoreticians emphasize that pathological narcissism is a multidimensional construct. However, in DSM-V, which is the latest edition, the grandiose subtype of pathological narcissism overemphasized among the diagnostic criteria but the vulnerable subtype was not mentioned as it is in the previous editions. Therefore, the purpose of the current review is to investigate pathological narcissism with its both dimensions which are grandiose and vulnerable narcissism. Parallel with the purpose of the review, in this article both subtypes of pathological narcissism are examined and compared for their general qualities, developmental roots and measurement/diagnosis processes with the help of the studies about pathological narcissism in the literature. Lastly, for the definite representation of pathological narcissism in narcissistic personality disorder diagnostic criteria and to enhance the evaluation and treatment processes of narcissistic personality disorder, some changes are suggested and discussed, respectively.

Key words: Grandiose narcissism, vulnerable narcissism, narcissistic personality disorder diagnostic criteria

Yazışma Adresi: Öğr. Gör. Dilay Eldoğan, Başkent Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Bağlıca Yerleşkesi Eskişehir Yolu 20. km. 06810 Etimesgut, Ankara, Türkiye
E-posta: dilayeldogan@hotmail.com

Narsizm, psikanalitik kuramcılar tarafından çalışılmaya başlanmadan önce ilk kez Havelock Ellis (1898) tarafından sudaki yansımasına, onun bir yansıma olduğunu bilmeden aşık olan ve yakınlaşmak isterken boğulan mitolojik karakter avcı Narcissus ile ilişkilendirilmiş, oto-erotizm (benliğin libidinal nesne olarak değerlendirilmesi) kapsamında ele alınmıştır. Narsizm, ilerleyen yıllarda ise erken psikanalitik kuramcıların (Freud, 1914), nesne ilişkileri kuramcılarının (örn., Kernberg, 1967) ve kendilik kuramcılarının (örn., Kohut, 1977) sıklıkla çalıştığı bir kavram haline gelmiştir.

Narsizm, literatürde genellikle benlik ve kişilerarası ilişkiler açısından ele alınmış, narsistik örüntünün kendiliği aşırı önemseme, başkalarını yok sayma ve bu nedenle de kişilerarası ilişkilerde sorunlar yaşama ile ilişkili olduğu öne sürülmüştür (Kealy ve Rasmussen, 2012). Bu örüntünün her zaman olumsuz sonuçlar doğurmayacağı, benliğe ilişkin olumlu algının ve başkalarına empatik davranma kapasitesine sahip olmanın sağlıklı/normal narsizm olarak kabul edilebileceği, sağlıklı/normal narsizmin bireyin amaçlarına yönünde ilerlemesi ve kişisel yenilgilerden sonra yeniden gücünü toplaması açısından koruyucu olabildiği belirtilmiştir (akt. Pincus ve Lukowitsky, 2010). Narsistik örüntüye ilişkin sorunlar ise olumlu benlik algısına yönelik tehdit ya da tehlike oluştuğunda bireyin baş etme mekanizmalarının zarar görmesi ve uygun başa çıkma stratejilerinin kullanılamaması ile oluşmakta, bireyin yaşamdaki işlevselliğine ilişkin sorunları beraberinde getirmekte ve bu durum patolojik narsizm olarak adlandırılmaktadır (Pincus ve Lukowitsky, 2010). Patolojik narsizm kavramına ilk kez DSM-III'te (1980) olmak üzere, DSM'nin takip eden basımlarında Eksen II bozuklukları arasında, narsistik kişilik bozukluğu tanı kategorisi kapsamında yer verilmiştir (DSM-III-R; American Psychiatric Association, 1987; DSM-IV, American Psychiatric Association, 1994; DSM-IV-TR; American Psychiatric Association, 2000). DSM-V'te (2013) ise tanı kitabının eksen yapısındaki değişikliklerle birlikte patolojik narsizm kavramını karşıladığı düşünülen narsistik kişilik bozukluğu, genç yetişkinlik döneminde başlayan ve çeşitli koşullarda kendini gösteren büyüklenmeciliği, hayranlık gereksinimini, empati yoksunluğunu içeren ve aşağıdaki kriterlerden en az beşini kapsayan yaygın bir örüntü şeklinde yer bulmuştur. Bu kriterler:

1. Kendisinin önemine dair büyüklenmeci bir duyguya sahip olmak,
2. Sınırsız başarı, güç, zekâ, güzellik veya ideal sevgi fantezileriyle meşgul olmak,
3. "Özel" olduğuna ve ancak özel veya üst düzey insanlar tarafından anlaşılabileceğine, onlarla ilişkide bulunması gerektiğine inanmak,
4. Aşırı hayranlık beklemek,
5. Hak sahibi olduğuna inanmak (özellikle ayrıcalıklı muamele görme veya beklentilerine otomatik olarak uyum gösterileceğine dair makûl olmayan beklentilere sahip olmak),
6. Kişilerarası ilişkilerde sömürücü olmak (amaçlarına ulaşmak için insanları kullanmak),
7. Empatiden yoksun olmak (diğerlerinin duyguları ve gereksinimlerini kabullenme veya paylaşmada gönülsüzlük),
8. Diğerlerine haset duymak veya diğerlerinin ona haset duyduklarına inanmak,
9. Kibirli ve küstah davranış veya tutumlar sergilemek şeklinde ifade edilmiştir (DSM-V; American Psychiatric Association, 2013).

DSM-III tanı ölçütleri, narsistik kişilik bozukluğuna ilişkin temel kişilik özelliği olan patolojik narsizmi büyüklenmeci narsizm ile sınırlaması ve klinik bir olgu olarak karşılaşılan patolojik narsizm profilini tam olarak karşılamaması bakımından eleştirilmiş (Cooper ve Ronningstam, 1992) olmasına rağmen DSM'nin sonraki basımlarında da tanı kriterlerine ilişkin bir değişiklik yapılmadığı görülmüştür. Narsistik kişilik bozukluğu tanı kriterlerinde patolojik narsizmin büyüklenmeci yönüne yapılan aşırı vurgunun aksine narsizmin büyüklenmeci ve kırılgan narsizm olmak üzere iki boyutlu bir yapı olabileceğine ilişkin literatür ise hızla gelişmektedir. Bu gözden geçirme makalesinde patolojik narsizmin iki boyutuyla (büyüklenmeci ve kırılgan narsizm) değerlendirilmesi, patolojik narsizmin iki boyutunun genel özellikleri, gelişimsel kökenleri, değerlendirme/tanı koyma süreçlerinin ilgili literatür ışığında karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Patolojik Narsizmin Boyutları

Patolojik narsizmin tanımlanmasında gerek kuramlar içi gerekse kuramlar arası anlaşmazlıklar bulunmaktadır. Yapılan literatür incelemesinde ilk olarak Otto Kernberg'ün (1975) "büyüklenmecilik, empati yoksunluğu, duygusal boşluk hissi, ben merkezcilik" ifadelerini içeren narsizm tanımına rastlanmaktadır. Bu tanımlamadan farklı olarak, Heinz Kohut (1977), narsizmi "kırılganlık, depresyon, boşluk hissi, empati ve dayanıklılık yoksunluğunun" hakim olduğu bir olgu olarak tanımlamıştır. Kernberg ve Kohut arasındaki narsizm üzerine süregelen bu tartışma narsizmin çok boyutlu bir kavram olabileceğini ve iki kuramcının narsizmin farklı boyutlarının özelliklerini taşıyan bireylerle çalışmış olabileceklerini düşündürmektedir.

Patolojik narsizme ilişkin literatür incelendiğinde, patolojik narsizmin kuramcılar tarafından yalnızca büyüklenmecilik ve kırılganlık boyutları ile tanımlanmadığı, bu boyutların kapsadığı farklı narsizm özellikleri üzerinde de çalışıldığı görülmektedir. Örneğin, Bursten (1973), narsizmde öz saygı kazanma, öz saygıyı devam ettirme, kendilik ve nesne arasında ayrım yapabilme be-

cerilerini göz önünde bulundurarak narsizmi dört alt türde (manipülatif, paranoid, arzulayan ve fallik narsizm) tanımlamıştır. Bursten'ın (1973) tanımlamasına göre manipülatif narsizmde çıkar çatışması olduğunda yalan söyleme, diğerlerini kandırmaya yönelik davranışlarda bulunma, suçluluk duymama; paranoid narsizmde kızgın ve tartışmacı olma, başkalarından şüphe duyma, başkalarını suçlama; arzulayan narsizmde diğerlerine yapışma, talep etme, hayal kırıklığına uğrayacağını düşünme; fallik narsizmde ise saldırgan, teşhirci ve kibirli olma hâkimdir. Bursten'ın narsizm tanımında antisosyal ve büyüklenmeci özellikleri yansıtan öğelere rastlanmakta ancak narsizmin kırılgan yönüne değinilmemektedir. Bir diğer örnek ise Kohut ve Wolf'un (1978) narsizmde kişiler arası ilişkileri temel alarak belirlediği birleşme açlığı duyan, iletişimden kaçınan ve aynalanma açlığı duyan narsizmdir. Birleşme açlığı duyan narsizmde diğerlerine yapışma ve kendiliği diğerleri üzerinden tanımlama; iletişimden kaçınan narsizmde diğerleri ile iletişimi kesme; aynalanma açlığı duyan narsizmde ise devamlı göz önünde olma ve teşhircilik söz konusudur. Kohut ve Wolf'un (1978) narsizm tanımında öz yeterliliğe ilişkin sorunlar, kaçıngan kişilik örüntüsü, duygu düzenlemeye ilişkin problemler göze çarpmakta, bu özelliklerin kırılgan narsizm özellikleriyle paralellik gösterdiği görülmektedir. Kişilik bozukluklar ile çalışan uzmanların % 87'sinin kişilik patolojisinin boyutsal, % 70'inin ise hem kategorik hem de boyutsal olmak üzere karma bir model çerçevesinde ele alınması gerektiğini düşündüğünü belirtmekte de fayda vardır (Bernstein, Iscan, Maser, ARPD ve ISSPD, 2007). Dolayısıyla, narsizmin alt alanları değerlendirilirken bireylerin belli patolojik narsizm kategorilerini farklı düzeylerde ve bazı durumlarda da birlikte deneyimleyebileceği ancak farklılığın patolojik narsizmin bireylerdeki fenotipik görünümünde olabileceği söylenebilir (Pincus ve Lukowitsky, 2010).

Yukarıda verilen örneklerde görüldüğü gibi narsizm kavramı çok boyutlu bir kavram halinde değerlendirilebilmektedir. Ancak yapılan araştırmalar narsizmin "açık/büyüklenmeci/teşhirci" ve "örtük/kırılgan/hassas" narsizm olmak üzere iki boyutunun bulunduğunu, bu iki boyutun patolojik narsizm boyutlarını kapsamada yeterli olabileceğini vurgulamaktadır (örn., Dickinson ve Pincus, 2003; Rose, 2002; Wink, 1991). Bu makalenin kalan kısmında patolojik narsizme bu kavramı tüm boyutları ile kapsadığı düşünülen büyüklenmeci ve kırılgan narsizm (Wink, 1991) olmak üzere iki boyutuyla yer verilecektir.

Büyüklenmeci ve Kırılgan Narsizmin Özellikleri

Literatürdeki araştırmalar incelendiğinde büyüklenmeci ve kırılgan narsizmin birbirine zıt özelliklerine ilişkin bulgulara rastlanmaktadır. Örneğin, büyüklenmeci narsizm ile ilgili gradiyozite, teşhircilik, hak görme, küstahlık, haset, dikkat çekme arzusu, aşırı talepkarlık, diğerlerinin ihtiyaçlarını görmeme, kaygı düzeyinin düşük olması gibi özellikler tanımlanmaktadır (Akhtar ve Thomson, 1982; Wink, 1991). Kırılgan narsizm için ise bu özelliklerin zıt kutbu gibi görülebilecek aşırı alçak gönüllülük, eleştiriye hassasiyet, yüksek kaygı düzeyi, çekingenlik, devamlı stres altında olma, acı çektiğini düşünme (*suffering*) ve diğerleri ile kurulan yakın ilişkilerde fark edilebilecek kendilikle ilgili büyüklenmeci beklentiler gibi özellikler tanımlanmıştır (Akhtar ve Thomson, 1982; Wink, 1991). Ronningstam (2010) narsistik kişiliğin boyutlarına ilişkin çalışmasında iki türün öz güven ve duygulanımın düzenlenmesi ile kişilerarası ilişkiler bakımından benzerlik ve farklılıklarının olabileceğine değinmektedir. Diğer bir deyişle, büyüklenmeci narsistik özellikler taşıyan bireylerin benliklerine ilişkin aşırı üstün ve benzersiz oldukları şeklinde bir algılarının olabileceği, bu algıyı koruyabilmek ve başkalarının hayranlığını kazanabilmek için saldırgan ve antisosyal davranışlarda bulunabilecekleri aktarılmaktadır. Kırılgan narsizm özellikleri taşıyan bireylerin de benzer şekilde benliğe yönelik büyüklenmeci fantezileri olabilmesine rağmen, bu düşüncelere yönelik utanç duygusuna sahip olabilecekleri ve reddedilme ya da dışlanma kaygısıyla sosyal ilişkilerden kaçınma davranışları gösterebilecekleri ifade edilmektedir (Dickinson ve Pincus, 2003). Czarna, Dufner ve Clifton (2014) tarafından yapılan bir araştırmada büyüklenmeci narsizm özelliklerine sahip bireylerin akranları tarafından açık bir şekilde sevilmedikleri, kırılgan narsizm özelliklerine sahip bireylerin ise sevilmemekten ziyade tercih edilmedikleri bulgusu aktarılmıştır. Bu bulgu yukarıda aktarılan ve Ronningstam'ın (2005) çalışmasında yer alan büyüklenmeci ve kırılgan narsistlerin kişilerarası ilişki stilleri ile oldukça paralel bir bulgudur.

Narsizmin her iki boyutunun özelliklerine sahip bireylerin de kendilerinden gerçekçi olamayacak düzeyde büyüklenmeci beklentilerinin olması dikkat çekicidir. Ancak bu beklentilerin büyüklenmeci ve kırılgan narsizmdeki görünümü farklılaşabilmektir. Büyüklenmeci narsizmde büyüklenmecilik, bireyin her şeyi kendisine hak görmesi ve her konuda en iyi olma çabası göstermesi şeklinde görülüyor olsa da, kırılgan narsizmde Gabbard'ın (1989) tanımıyla "sessiz büyüklenmecilik" şeklinde seyretmektedir. Kırılgan narsizmde görülen "sessiz büyüklenmecilik" (Gabbard, 1989), eleştirilmeye ya da değerlendirilmeye yönelik aşırı hassasiyet, bireyin başkaları tarafından değerlendirilme ihtimalinin bulunduğu durumlarda kendisini spot altında hissetmesi ve kaçınma davranışları göstermesi ile karakterizedir. Olumsuz değerlendirilmeye yönelik kaçınma davranışları ise büyüklenmeci kendiliğin sürdürülmesini sağlamaktadır (Foster ve Trimm, 2008). Benzer durum büyüklenmeci

narsizmde de görülebiliyor olsa da büyüklenmeci narsizmde kaçınma stratejisi genellikle büyüklenmeci kendiliğe zarar verebilecek potansiyel tehlikeleri önlemeye ve yok saymaya yönelik olmaktadır. Diğer bir değişle, büyüklenmeci narsizmde kendilikle ilgili olumlu algıyı korumak, bu olumlu algıyı doğrulayan ve öz saygıyı doyuran veriler toplamak, olumsuz verileri ise görmezden gelmek temel örüntüdür (Baumeister ve Vohs, 2001). Bu örüntüyü sürdürebilmek için büyüklenmeci narsizm özelliklerine sahip bireylerin kendilikleri ile ilgili olumlu veri toplayacakları ortamlarda bulunmalar ve kendilerine olumlu geribildirim veren kişilerle ilişki içine girmeleri beklenebilir. Toplumsal süreçlerde elde edilen olumlu geri bildirimin bireyin büyüklenmeci benliğini beslemesi, olumsuz geri bildirimin ise dışsal faktörlere atfedilmesi ya da görmezden gelinmesi olasıdır (Campbell, Reeder ve Sedikides ve Elliot, 2000). Kırılgan ve büyüklenmeci narsizm özelliklerine sahip bireylerin olumlu ve olumsuz uyaranlara verdikleri tepkiler deneysel araştırmalar ile de çalışılmıştır. Kırılgan ve büyüklenmeci narsistlerin seçici dikkatlerini uyaranlara ilişkin tepki süreleri ile değerlendiren bir çalışmada, kırılgan narsistlerin olumsuz uyaranlara (zayıf, sıkıcı, zalim, bencil gibi sözcükler) odaklanma sürelerinin uzun, büyüklenmeci narsistlerin ise dikkatlerinin doğru yapma, başarı üzerinde olup olumsuz uyaranlara tepki sürelerinin kısa olduğu gözlenmiştir (Krusmark, Lee ve Newman, 2014). Bu çalışma ile kırılgan narsistlerin olumsuzluklara karşı aşırı hassas olma, büyüklenmeci narsistlerin ise olumsuzlukları neredeyse görmezden gelme yönündeki tutumları desteklenmiştir.

Kendilikle ilgili olumlu veri toplamak, başkalarının hayranlığını kazanmak, diğerlerinden daha iyi olabileceğini göstermek için özellikle büyüklenmeci narsizmde rekabetçiliğin hâkim olması beklenebilir. Narsizmin iki boyutunun genel rekabetçilik (diğerlerinden daha iyi olmaya çalışmak) ve aşırı rekabetçilik (düşük öz saygı düzeyini rekabet ile yükseltme çabası, diğerlerine ihtiyacı olmadığını gösterme) bakımından inceleyen bir araştırmada, büyüklenmeci narsizmin rekabetçiliğin iki türü ile de ilişkili olduğu aktarılmıştır. Ancak büyüklenmeci narsizmden farklı olarak kırılgan narsizmin sadece aşırı rekabetçilik ile ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Louchner, Housten, Walker ve Houston, 2011). Bu bulgu büyüklenmeci narsizmde bireylerin rekabet ortamı yaratarak kendilikle ilgili olumlu veri topluyor olabileceklerini destekler niteliktedir. Kırılgan narsizmin aşırı rekabetçilik ile ilişkili olduğunu belirten bulgu ise narsizmin bu boyutuna sahip bireylerin dikkat ve hayranlık elde etmek gibi gizli arzularının olabileceğini, bu arzudan utanç ve suçluluk duyabileceklerini ve deneyimledikleri yüksek kaygı düzeyinin de kaçınma davranışını beraberinde getirerek genel rekabetçiliğe engel olabildiğini gösterebilir.

Narsizmi yaşamdan memnuniyet ve hayata uyum açısından inceleyen bir araştırmada büyüklenmeci ve kırılgan boyutların narsizmin mutlu ve mutsuz yüzlerini temsil ettiğine ilişkin bulgular elde edilmiştir. Mutluluğun öz saygı ile olumlu yönde ilişkisellik gösterdiği bulgusundan yola çıkan araştırmada (Myers ve Diener, 1995), büyüklenmeci narsistlerin algıladıkları öz saygı düzeyinin kırılgan narsistlere kıyasla daha yüksek olduğu ve büyüklenmeci narsistlerde yüksek öz saygı düzeyinin mutluluğa (yaşamdan memnuniyet) aracılık ettiği bulgularına ulaşılmıştır (Rose, 2002). Diğer bir ifadeyle, büyüklenmeci narsistlerin gerçekçi olmayabilecek düzeyde sergiledikleri öz saygı, mutluluk düzeylerini arttırabilmekte, kırılgan narsistlerin algıladıkları düşük öz saygı ise mutluluk düzeylerini azaltabilmektedir. Benzer şekilde patolojik narsizmi kişilik özellikleri bakımından inceleyen araştırmalarda (Campbell ve Miller, 2013; Miller ve Maples, 2011) beş faktör kişilik kuramına göre büyüklenmeci narsizmin daha çok dışa dönüklük ile olumlu, nörotizm ile olumsuz, kırılgan narsizmin ise içe dönüklük ile olumlu, dışa dönüklük ile olumsuz ilişkili olduğu görülmektedir. Bu bulgu kırılgan narsizmde görülen yüksek düzey olumsuz duygulanımın, psikolojik stresin ve yaşamdan memnun olmamanın nörotizm kişilik örüntü ile açıklanabileceğine işaret etmektedir. Nörotizmin ve belki de bu kişilik örüntüsünün bir sonucu olarak görülebilecek düşük yaşam doyumunun psikopatolojiler ile ilişkili olabileceği göz önünde bulundurulduğunda, kırılgan narsistlerdeki yüksek depresyon ve kaygı düzeyleri daha rahat anlamlandırılabilmektedir (Rathvon ve Holmstrom, 1996).

Büyüklenmeci ve kırılgan narsizm gerek büyüklenmecilik gerekse her daim haklı olunduğuna ilişkin çarpıtılmış inançlar bakımından birbirine oldukça benzemektedir. Ancak fark, benliğe ilişkin algının tehlikeye girdiği durumlarla nasıl baş edildiği ve bu durumlarda nasıl tepki verildiği kısmında ortaya çıkmaktadır. Büyüklenmeci narsizmde benliğe ilişkin pozitif algı ve öz saygı kişinin her zaman güçlü ve ünlü olduğunu düşünmesi, herhangi bir başarısızlıkla karşı karşıya kaldığında ise bunu dış faktörlere atfetmesi ve başkalarını suçlaması ile sürdürülür (Campbell, Reeder ve Sedikides, 2000). Büyüklenmeci narsizm özelliklerine sahip bireylerde benliğe ilişkin algının tehlikeye girdiği durumlarda (başarısızlık, kaybetmek, reddedilmek gibi) yoğun bir öfke deneyimledikleri ve saldırganlaşabildikleri görülmektedir (Rodewolt ve Morf, 1998). Bu öfke ve saldırganlık hem öfkenin kaynağına hem de öfke ile ilişkili olmayan diğer insanlara yöneltilebilmektedir (Twenge ve Campbell, 2003). Örneğin, şiddet suçlarından tutuklu erkek mahkûmlar ve üniversite öğrencilerini büyüklenmeci narsistik kişilik özellikleri bakımından karşılaştıran bir çalışmada mahkum popülasyonunun öğrenci popülasyonuna kıyasla daha çok büyüklenmeci narsistik

kişilik özelliğine sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Bushman, Baumeister ve Phillips, 2001). Benzer şekilde Amerika'da yaşanan okul katliamlarından sonra, suçluların bu katliamları sosyal reddedilme sonucu gerçekleştirdiklerine ilişkin ifadeleri olmuştur. Bu durum katliamı yapan kişilerin narsistik kişilik örgütlenmesine sahip olduğunu göstermiyor olsa da basın mensuplarıyla yaptıkları görüşmelerde Narsistik Kişilik Envanteri'nde (NPI) yer alan ölçek maddeleri ile örtüşen söylemlerde bulunmaları dikkat çekicidir (akt. Twenge ve Campbell, 2003). Büyüklenmeci narsizm özelliklerine sahip bireylerin sosyal reddedilmeye karşı hassasiyetleri ve bu duruma öfke ile karşılık vermeleri dışa dönüklük kişilik özelliklerinin de bir gereği olarak beklenmektedir (Rodewolt ve Morf, 1998). Ancak okul katliamı gibi aşırı saldırganca bir davranış göstermek narsizmin kırılgan ve büyüklenmeci narsizme ek olarak antisosyal narsizm gibi üçüncü bir boyutunun olabileceğini savunan araştırmalara da dikkat çekilmesini gerektirmektedir (Houlcroft, Bore ve Munro, 2012). Öte yandan, kırılgan narsizmde ise büyüklenmecilik ve haklılık gibi özellikler örtük olarak deneyimleniyor olsa da birey öz saygıyı devam ettirebilmek için büyüklenmeci narsizmde olduğu kadar güçlü düzenleyici başa çıkma mekanizmalarına sahip olmayabilir. Diğer bir değişle, kırılgan narsistler öz saygıyı devam ettirmek için diğer insanlardan alınan geri bildirime aşırı odaklanabilir (onay arayıcılık), başkalarına karşı aşırı boyun eğici ve teslimiyetçi olabilir ya da kaçınma stratejileri kullanabilir (Zeigler-Hill, Green, Arnau, Sisemore ve Myers, 2011). Bu stratejiler, kırılgan narsistlerin başkalarının düşüncesine odaklı olmaları, inisiyatif almaktan kaçınmaları ve kendileriyle ilgili yüksek beklentilerini karşılayamadıkları ya da başkalarından olumsuz geri bildirim aldıkları durumlarda yoğun hayal kırıklığı yaşamaları ile sonuçlanabilir. Başkaları odaklı olma ile sürekliliği sağlanan öz saygıya yönelik hayal kırıklıklarının kişileri anksiyete, mutsuzluk ve utanç duygularına maruz bıraktığı, bu duyguların ise kontrol edilemeyen öfke patlamaları ile takip edildiği görülmüştür (Besser ve Priel, 2010; Dickinson ve Pincus, 2003). Öfke patlamalarının yanı sıra gerek nörotik kişilik örüntüsü (Miller ve Maples, 2011) gerekse en temelde olduğu varsayılan kusurluluk şeması (Young, Klosko ve Weishaar, 2003) aracılığıyla kırılgan narsistlerin başkalarından aldıkları geri bildirimi benliklerine atfetmeleri, olumsuz geri bildirime odaklanmaları ve sözde başarısızlıklarının olumsuz duygulanımlarını sürdürmesi beklenmektedir. Kırılgan narsizmde görülen sosyal kaçınmanın (Pincus ve Lukowitsky, 2010) ise tüm bu olumsuz algılama, eleştirilme ve takip eden olumsuz duygulanıma yönelik bir kaçınma olduğu varsayılabilir.

Büyüklenmeci ve Kırılgan Narsizmin Gelişimsel Temelleri

Kernberg (1975), klinik deneyiminden yola çıkarak narsizmin temelinde soğuk, ilgisiz, reddedici ebeveynlik stillerinin olabileceğini ifade etmektedir. Narsizm ya da şişirilmiş kendilik temsili, benliği terk edilme ya da yeniden reddedilmeye karşı koruyabilecek bir savunma olarak tanımlamaktadır. Kohut (1977) ise büyüklenmeci kendiliğin soğuk, uzak, ilgisiz fakat bir taraftan da çocuğu aşırı şımartan ebeveynlik stillerinin ve ebeveynlerin aşırı idealize edilmesinin etkisiyle oluşabileceğini öne sürmektedir. Yetişkinlikte de idealize edilen ebeveynlerin temsili olabilecek mükemmel kişiler ile ilişki kurulmaya çalışılmaktadır. Millon (1981) ise narsizmin ebeveynlerin çocuğa duyduğu aşırı hayranlık ve şımartılma etkisiyle oluşabileceğini, ancak bu şişirilmiş kendiliğin diğerleriyle olan ilişkilerde sürdürülmesinin oldukça güç olabildiğinden söz etmektedir. Otway ve Wignoles (2006) tarafından yapılan bir araştırmada patolojik narsizm iki boyutu ile incelenmiş ve iki boyutun da hem reddedici, soğuk hem de aşırı değer veren, hayranlık duyan ebeveynlik stillerinin birleşiminin etkisiyle oluşabileceğine vurgu yapılmış, özellikle kırılgan narsizmin kaygılı ve kaçıngan bağlanma stili ile ilişkili olabileceği öne sürülmüştür.

Dickinson ve Pincus (2003) tarafından yapılan araştırmada ise kırılgan narsizm özelliklerine sahip bireylerin duygusal ve fiziksel ihmal ve istismar sonucu oluşabilecek korkulu bağlanma stiline sahip olabileceği, bu bağlanma stilinin de yakın ilişki kuramama, kendini açmama sorunlarına yol açabileceği savunulmaktadır. Büyüklenmeci narsizm için ise bağlanmayla ilgili zorluklara ilişkin bulgu olmadığı, yakın ilişki kurabildikleri ancak ilişki başladıktan sonra sömürücü ve büyüklenmeci tutumlarından dolayı diğerleri tarafından istenmemelerinin söz konusu olabileceği belirtilmektedir (Dickinson ve Pincus, 2003). Ayrıca, bebeğin yetersiz aynalanmaya maruz kalması da narsizmin oluşması için temel oluşturabilmektedir. Diğer bir değişle, annenin bebeğin duygusal süreçlerine uygun tepki veremediği, bebeğin duygulanımını bebeğe geri yansıtamadığı ve annenin bebeğin olumlu benlik geliştirmesi için gerekli olumlu duygulanıma sahip olamadığı durumlarda iki narsizm boyutunu ayırmada en belirgin faktörlerden biri olduğu düşünülen duygu düzenleme becerisinin kazanımı engellenebilmektedir (Fonagy, Gergely, Jurist ve Target, 2004).

Şema kuramı ise patolojik narsizmin temelinde haklılık (entitlement), kusurluluk (defectiveness) ve duygusal yoksunluk (emotional deprivation) şemalarının olduğunu varsaymaktadır. Haklılık şemasının; aşırı şımartan, soğuk/reddedici ve sınır koymayan, duygusal yoksunluk şemasının; şefkat veremeyen, empati ve koruma yoksunu ve kusurluluk şemasının; aşırı eleştirel ve yok sayan ebeveynlik stili sonucu oluştuğu bilinmektedir (Young, Klosko ve Weishaar, 2003). Ancak, kurama

göre bireyler şemalarına yönelik belli baş etme yöntemleri (aşırı telafi, teslim olma ve kaçınma) kullanırlar ve bu baş etme yöntemleri her şemanın bireylerde farklı şekillerde görülmesine sebep olabilir. Dolayısıyla hem büyüklenmeci hem de kırılgan narsistik bireylerin en temelde benzer zihinsel örüntülere sahip olabildikleri fakat büyüklenmeci narsistlerin kusurluluk, sevgi yoksunluğu gibi düşüncelerle baş edemeyip bu düşünceleri aşırı telafi ederek bu düşüncelerin tam tersi yönünde davranarak mükemmel insan figürünü devam ettirdikleri düşünülebilir. Kırılgan narsistlerin ise yine zihinsel temsillerinin etkisiyle daha teslimiyetçi davranıp sevilmeyi hak etmedikleri, kusurlu olduklarına ilişkin inançlarını ve takip eden olumsuz duygulanımı devam ettirebildikleri söylenebilir. Ancak kuram ve klinik gözlem ışığında öne sürülen varsayımların araştırma bulguları ile desteklenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Narsizm, erken çocukluk dönemindeki özelliklerin yetişkinlik dönemi uyarlamasına benzemesi bakımından da dikkat çekici bulunmaktadır (Morf ve Rhodewalt, 2001). Örneğin, kırılgan narsizmdeki eleştirilmeye ya da olumsuz değerlendirilmeye tepki olarak hissedilen utanma, çocukluk dönemindeki olmak istenilen ideal kişi olunamadığının farkına varıldığında ya da istenilen standartların, beklentilerin karşılanamadığında duyulan *utanma* duygusuna benzemektedir (Campbell, Foster ve Brunell, 2004). Benzer şekilde Erickson'ın (1968) psikososyal gelişim basamakları açısından düşünüldüğünde de otonomi ve öz yeterlilik kazanamayan çocuğun utanç ve şüphe duygularını geliştirmesi ve çeşitli sebeplerle (yüksek beklentiler, suçlayıcı ebeveyn vb.) geliştirilemeyen otonominin şişirilmiş benlik algısı ile yer değiştirmiş olması muhtemeldir. Bu durumun da narsizmin çocukluk döneminde gelişimsel bazı ihtiyaçların karşılanmaması ile ilişkili olabileceğini düşündürmektedir.

Ebeveynlik stillerinin ve anne bebek etkileşiminin narsizmin oluşumda etken rol oynamasının yanında özellikle narsistik kişilik bozukluğunun oluşumunda genetik faktörlerin de %45-%80 oranında rol oynayabileceği ifade edilmektedir (Jang, Levisley, Vernon ve Jackson, 1996). Narsizm için özellikle saldırganlık, engellenmeye tahammül edememe, aşırı hassasiyet, düşük ya da yüksek kaygı düzeyi gibi faktörlerin kalıtımsal özellikler taşıyabileceği vurgulanmaktadır. Ancak narsizmin oluşumunda rol oynayan biyolojik ve çevresel faktörleri birbirinden bağımsız düşünmek yerine etkileşim halinde oldukları varsayılabilir. Diğer bir değişle, narsizm özelliklerine genetik bir yatkınlıkla dünyaya gelen bireyler, karşılaşacakları ebeveynlik yapısı (reddedici olma ya da aşırı değer verme) ya da diğer çevresel faktörlerin etkisiyle yetişkinlikte narsistik özellikler gösterebilecekleri gibi, uygun ebeveynlik yapısı ve çevresel koşulların yardımıyla genetik olarak aktarılmış narsistik özelliklerin ortaya çıkmasından korunmuş olabilirler.

Büyüklenmeci ve Kırılgan Narsizmin Değerlendirme / Tanı Koyma Süreçleri

Narsizmin değerlendirilmesinde hem objektif hem de yansıtmalı ölçüm araçlarından yararlanılabilmektedir. Narsizmin tedavi ve tanı koyma sürecinde klinik görüşmenin yanı sıra yansıtmalı (projektif) ölçüm araçlarından yararlanılmaktadır. Bu yansıtmalı ölçüm araçlarını ise Rorschach, Tematik Algı Testi (TAT) ve Erken Dönem Yaşantılar Testi gibi ölçüm araçlarının puanlama endekslerinin narsizmin değerlendirilmesi amacıyla yeniden uyarlanması oluşturmaktadır (akt. Raskin ve Terry, 1988). Nesnel (objektif) ölçüm araçlarından ise genellikle narsizme ilişkin yapılan araştırmalarda yararlanılmakta, Narsistik Kişilik Envanteri (Narcissistic Personality Inventory (NPI); Raskin ve Hall, 1979) kullanım sıklığı bakımından bu ölçme araçlarının başında gelmektedir. Narsistik Kişilik Envanteri, DSM-III (American Psychiatric Association, 1980) narsizm ölçütleri göz önünde bulundurularak 54 madde şeklinde hazırlanmıştır. Ancak daha sonra yapılan çalışmalar ile ölçekten bazı maddeler çıkarılmış, ölçeğin 40 maddelik, liderlik / otorite, kendine yeterlilik / kendini beğenme, üstünlük / küstahlık, haklılık / sömürücülük faktörlerini kapsayan yeni formu geliştirilmiştir (Emmons, 1984). NKE – 40'ın 2000'li yıllarda yapılan araştırmalar kapsamında sıklıkla kullanılmış olmasına rağmen zaman kayıplarını ve katılımcılardan kaynaklanan hataları azaltmak amacıyla Ames ve arkadaşları (2006) tarafından 16 maddelik son formu hazırlanmıştır. Narsistik Kişilik Envanteri'nin 16 maddelik son formu Türkçe'ye Atay (2009) tarafından uyarlanmıştır.

Günümüzde Narsistik Kişilik Envanteri narsizmi sadece büyüklenmeci narsizm açısından ele alması, narsizmin kırılgan boyutunu göz ardı etmesi, faktör yapısının güvenirliği ve replikasyonu ile ilişkili problemler ve öz yeterlilik, psikolojik işlevsellik gibi kavramlara yer vermemesi bakımından eleştirilmektedir (Cain, Pincus ve Ansell, 2008; Rosenthal ve Hooley, 2010). Narsistik Kişilik Envanteri'ne yönelik eleştiriler göz önünde bulundurularak narsizmi hem büyüklenmeci hem de kırılgan boyutlarıyla ölçen ve yapılan araştırmalarda bir arada ya da tek başına kullanılmak amacıyla narsizmi daha alt düzey kavramlarıyla değerlendirmeyi amaçlayan ölçekler geliştirilmiştir. Bu ölçekler arasında narsizm araştırmalarında sıklıkla kullanılanların, Aşırı Duyarlı Narsizm Envanteri (Hypersensitive Narcissism Scale (HSNS); Hendin ve Cheek, 1997), Psikolojik Haklılık Ölçeği (Pathological Entitlement Scale (PES); Campbell, Bonacci, Shelton, Exline ve Bushman, 2004), Patolojik Narsizm Envanteri (Pathological Narcissism Inventory (PNI); Pincus ve ark., 2009) olduğu söylenebilir.

Narsizmle ilgili yapılan çalışmalarda, yukarıda belirtilen bazı ölçüm araçlarında olduğu gibi narsizmi alt düzey yapılar (büyüklenmeci ya da kırılgan) ile tek bir

patolojik narsim kategorisine odaklanarak ölçen ölçüm araçlarının bir arada kullanımının bazı kısıtları olabileceğini savunan araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalarda narsizme ilişkin alt düzey yapıları ölçen ölçüm araçlarının bir arada kullanımının narsizm kavramını tüm boyutlarıyla açıklamada yeterli olmayabileceği, narsizmin kişilerarası ilişkiler ve sonuçları bakımından boyutsal bir kavram olarak incelenmesi gerektiği savunulmaktadır (Miller, Price, Gentile, Lynam ve Campbell, 2011). Ayrıca daha önce de belirtildiği gibi Pincus ve Lukowitsky (2010) yaptıkları derleme çalışmasında bireylerin hem büyüklenmeci hem de kırılgan narsizm özelliklerine sahip olabileceğini ancak narsizm kategorilerinin fenotipik görünümlerinin ve farklı kategori özelliklerine sahip olma düzeylerinin değişebileceğini vurgulanmaktadırlar. Dolayısıyla narsizm değerlendirmesinde kullanılan ölçüm araçlarının narsizmi tüm boyutlarıyla kapsayarak ele alması ölçüm aracının geçerliğini artıracaktır.

Narsistik Kişilik Envanteri ve narsizmi alt boyutlarıyla kategorik olarak değerlendiren ölçeklere yöneltilen eleştiriler narsizmin çalışıldığı araştırmalarda narsizmi hem büyüklenmeci hem de kırılgan boyutuyla değerlendiren ölçüm araçlarını ön plana çıkarmaktadır. Örneğin, Patolojik Narsizm Envanteri (PNE), narsizmi iki üst faktör (büyüklenmeci narsizm, kırılgan narsizm) ve 7 alt faktör (*büyüklenmeci narsizm* haklılık, sömürücülük, grandiyöz fantezi, kendini feda/geliştirme; *kırılgan narsizm* duruma göre değişen öz güven, benliği saklama, değersizleştirme) çerçevesinde değerlendiren ve 52 maddeden oluşan bir öz bildirim ölçeğidir (Pincus ve ark., 2009). PNE'ne ilişkin yapılan psikometrik çalışmalar benzer ölçüm araçları ile birleşen ve ayırt edici geçerlilik korelasyonlarının yüksek olduğunu ve envanterin klinik kullanım için uygun olduğunu göstermektedir (Thomas, Wright, Lukowitsky, Donella ve Hopwood, 2012). Patolojik narsizm kavramını karma bir model çerçevesinde ölçmeyi hedefleyen bir diğer ölçüm aracı ise Beş Faktör Narsizm Envanteri'dir (Five Factor Narcissism Inventory, FFNI). Narsistik kişilik bozukluğu ve beş faktör kişilik kuramı kişilik örüntüleri (deneyime açıklık, vicdanlılık, dışa dönüklük, uyumluluk, nörotizm) ilişkisini çalışan geniş alan yazın bilgisi ile oluşturulmuş envanter patolojik narsizmi hem büyüklenmeci hem de kırılgan narsizm boyutları hedef alarak kapsamlı şekilde değerlendirebilen bir ölçüm aracıdır (Glover, Lynam, Crego ve Widiger, 2012).

Patolojik narsizm kavramını kapsayan narsistik kişilik bozukluğu tanı koyma süreçlerinde ise DSM-IV Kişilikleri için Yapılandırılmış Görüşme (Structured Interview for DSM-IV Personality – IV (SIDP-IV); Pfohl, Blum ve Zimmerman, 1997), Yapılandırılmış Klinik Görüşme-II- Kişilik Bozuklukları Formu (Structured Clinical Interview for DSM Disorders - II (SCID-II); First ve ark., 1995), Kişilik Bozukluğu Görüşmesi (Personality Disorder Interview (PDI-IV); Widiger ve ark., 1995), Kişilik Bozuklukları için Tanı Koyma Görüşmesi (Diagnostic Interview for Personality Disorders (DIPD); Zanarini ve ark., 1996) kullanılmaktadır. Ancak bu ölçüm araçlarının DSM ölçütlerini temel alarak geliştirilmiş olması, dolayısıyla narsizmin kırılgan boyutunu kapsamıyor olması tanı koyma süreçlerindeki güvenilirlerini zayıflatmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Patolojik narsizm, DSM-V'te DSM'nin daha önceki basımlarında olduğu gibi narsistik kişilik bozukluğu tanı kriterleri kapsamında yer almıştır. Ancak narsistik kişilik bozukluğu tanı kriterlerinin narsizmin kırılgan yönünü kapsamıyor olmasına ilişkin eleştiriler getiren alan yazının (örn., Cain, Pincus ve Ansell, 2008, Ronningstam, 2005) aksine Narsistik Kişilik Bozukluğu tanı kriterlerinde patolojik narsizmin büyüklenmeci boyutuna vurgu yapılmış, kırılgan boyutuna değinilmemiş, narsizmin çok boyutlu yapısı göz ardı edilmiştir. Ayrıca kriterler kapsamında narsizmde dışsal faktörlere göre değişkenlik gösterebilen öz güven kavramından söz edilmemiş ve narsizmde hem büyüklenmeci hem de kırılgan boyutlar için oldukça belirleyici olabilen benliğe ve duygu düzenlemeye ilişkin problemlere yer verilmemiştir (Pincus, 2011). Bu durumun, kırılgan narsizm özelliklerine sahip bireyler için DSM kriterlerine göre tanı koyulamamasına ya da bireylerin belirtileri ile örtüşebilen farklı tanılar almalarına, duygu düzenleme ve narsistik kırılmalara ilişkin deneyimlenen problemlerin göz ardı edilmesine, sonuç olarak bireyler için tedavi planlarının uygun olarak yapılamamasına neden olabileceği düşünülmektedir.

DSM'de yer alan narsistik kişilik bozukluğu ve diğer kişilik bozuklukları üzerinde çalışan DSM - V Kişilik ve Kişilik Bozuklukları Çalışma Grubu DSM - V'ten borderline, antisosyal, kaçıngan, obsesif kompulsif ve şizotipal kişilik bozuklukları dışında kalan kişilik bozukluklarının çıkarılabileceği önerisinde bulunmuş ancak bu öneri ikna edici kanıtlarla savunulamadığı için kabul edilmemiştir (Miller, Widiger ve Campbell, 2010). Çalışma grubu tarafından bu önerinin getirilmesine ilişkin gerekçelerden biri kişilik bozuklukları kişilik örüntüleri ile kavramsallaştırıldığında pek çok örtüşen örüntüye rastlanılması olabilir. Örneğin, kırılgan narsizm ve borderline kişilik bozukluğu düşük düzey uyumluluk ve dışa dönüklük ile yüksek düzey nörotizm kişilik örüntüleri bakımından benzerlik göstermektedir (Miller ve Campbell, 2008). Benzer şekilde kişilik örüntüsü bakımından düşünüldüğünde büyüklenmeci narsizm, psikopati ve Machiavelianizmin kişilerarası ilişkilerde düşük düzey vicdanlılık ve yüksek düzey dışa dönüklük ile iliş-

kili olarak düşmanlık, ben merkezcilik, hilekârlık gibi olumsuz kişilik özelliklerini paylaştığı gözlenmiştir (Paulhus ve Williams, 2002). Kişilik örüntüleri bakımından patolojik narsizmin kırılgan ve büyüklenmeci boyutları diğer kişilik bozuklukları ile ortak örüntülere sahip olsa da bu ortak örüntülerin narsizmin klinik görünümündeki farklılıkları açıklamada yeterli olamayacağı düşünülmektedir. Diğer bir değişle, örneğin kırılgan narsizm borderline kişilik bozukluğu ile ortak örüntülere sahip olsa da borderline kişilik bozukluğu ile tam anlamıyla (en azından dürtüselliğe ilişkin deneyimlenebilecek farklardan dolayı) açıklanabilecek bir örüntü değildir. Dolayısıyla hem kırılgan hem de büyüklenmeci narsizmin narsisitik kişilik bozukluğu tanı grubu kapsamında yer almaya devam etmesi ancak kriterler kapsamında hem kırılgan hem de büyüklenmeci boyutun kapsanması önerilmektedir.

Narsistik kişilik bozukluğu tanı kriterlerinin klinik uygulamalar ve araştırmalar için geçerliliğini sağlamak amacıyla DSM-III'ten itibaren kişilik bozuklukları çalışma grupları tarafından çalışmalar yapılmış ve bu çalışmalar sonucunda bazı araştırmacılar tarafından narsistik kişilik bozukluğu için kategorik ve boyutsal kriterlerin bir arada olduğu karma bir modelin uygun olabileceği fikri benimsenmiştir. Bu model kapsamında tanı kriterlerinde benliğe ve kişilerarası problemlere ilişkin düzenleme becerilerine dikkat çekilmesinin ve narsizmin hem büyüklenmeci hem de kırılgan boyutlarının kimlik algısı, hedef belirleme motivasyonu, yakın ilişkiler ve empati becerileri açılarından ele alındığı yeni modellerin klinik uygulamalar ve araştırmalar açısından daha güvenilir olabileceğine değinilmiştir (Skodol, Bendel ve Morey, 2014).

Narsistik kişilik bozukluğu kriterlerine ilişkin sorunların giderilmesi için tanı kriterleri kapsamında bazı değişiklikler yapılmasının uygun olabileceği düşünülebilir. Bu değişiklikler için ilk öneri, narsistik kişilik bozukluğu kriterlerinde üzerinde durulan büyüklenmecilik kavramının hem açık hem de örtük olarak deneyimlenebileceğinin vurgulanmasıdır. Narsizmin büyüklenmeci boyutunun tanımlanmasının yanı sıra kırılgan boyutu da "aşırı alçak gönüllülük, eleştiriye hassasiyet, yüksek kaygı düzeyi, çekingenlik, devamlı stres altında olma, acı çektiğini düşünme ve diğerleri ile kurulan yakın ilişkilerde gözlenebilecek kendilikle ilgili grandiyöz beklentiler" gibi özellikler ile tanımlanabilir. İkinci öneri, yaşanan olaylar karşısında bireylerin kendileriyle ilgili özgüven algılarında kırılmalar olabileceğinin kriterler arasında yer alması şeklindedir. Çünkü yaşanan öz güveni tehlikeyi sokacak deneyimlerde hem büyüklenmeci narsizm hem de kırılgan narsizmde belli kırılmalar yaşanmaktadır ancak büyüklenmeci narsizmde bu kırılmalar dışsal faktörlere atfedilerek aşırı telafi edilmekte (Young, Klosko ve Weishaar, 2003), kırılgan narsizmde ise içsel (benlikle ilgili) faktörlere atfedilerek öz güvene yönelik tehlikelere teslim olunmaktadır. Narsistik kırılmalarda alt boyutlara göre değişen aşırı telafi ya da teslim olma gibi savunma mekanizmalarının sahip olunan patolojinin sürdürülmesine yardımcı olabileceği düşünülebilir. Yaşanan olumsuz deneyimin (kayıp, reddedilmek, başarısızlık) aşırı telafi edilip dışsallaştırılması bireylerin ilişkilerinde sömürücü ya da özverisiz olmaları, benlikle ilgili olduğunun düşünülmesi ise benlik algısının zarar görmesi ve kaçınma davranışlarının ortaya çıkmasıyla sonuçlanabilir. Son öneri, kırılgan ve büyüklenmeci narsizm özelliklerine sahip bireylerin kişilerarası ilişki örüntülerine, kişilerarası ilişkilerde öz güven zedeleyici olaylara verdikleri tepkilere ve duygu düzenleme yöntemlerindeki farklılıklara dikkat çekilmesi şeklindedir. Kişilerarası ilişkilerde narsizmin iki türüne sahip bireylerin de ilişki kurdukları bireyler tarafından sevimsiz, uyumsuz ve özverisiz olarak tanımlandıkları bilinmektedir (Lampkin, Clifton, Campbell ve Miller, 2014). Ancak kırılgan narsistlerin kişilerarası ilişkilerindeki sorunlara genellikle nörotizm, içe dönüklük (Campbell ve Miller, 2013), soğukluk, fazla bireysel olma (Miller ve ark., 2013) gibi kişilik özellikleri, büyüklenmeci narsistlerin kişilerarası sorunlarına ise başkaları üzerinde otorite kurma, aşırı müdahaleci ve kindar olma özellikleri aracılık etmektedir (Ogrodniczuk, Piper, Joyce, Steinberg ve Duggal, 2009). Kişilerarası ilişki dinamiğindeki bozulmalara yönelik tepki büyüklenmeci narsizmde öfke, haset, aşağılama duyguları açıkça ifade edilmekte, kırılgan narsizmde ise bu duygular içsel olarak yaşanmakta ancak ifade edilmemektedir. Bu durum kırılgan narsizmde duygu durumdaki hızlı değişimlere ve içsel huzursuzluklara neden olabilmekte, uzun vadede öfke patlamaları, depresyon ve kaygı problemleriyle sonuçlanabilmektedir. Dolayısıyla iki tür patolojik narsizm özelliğine sahip bireylerin de kişilerarası ilişki problemleri ve bu problemlere bağlı duygusal deneyimler yaşayabileceği, ancak kişilerarası ilişkilerindeki kırılmalara aracılık eden faktörlerin ve bu kırılmalar sonucu oluşan duygusal deneyimler ile baş etme yöntemlerinin patolojik narsizm türleri arasında farklılaşabileceği gözden kaçırılmamalıdır.

Sonuç olarak, literatürdeki araştırmalar narsizmin kavramının birbirinin tam tersi olarak gözlenebilen ancak temelde benzer özellikler taşıyan iki temel boyutunun olabileceğini savunmaktadır. Bu derleme makalesinde de patolojik narsizmin iki boyutu olan büyüklenmeci ve kırılgan narsizme temel özellikleri, gelişimsel temelleri, değerlendirme süreçleri karşılaştırılarak yer verilmiştir. Narsizmin iki boyutuna ilişkin bu makalede yer verilen bilgilerden de yola çıkarak narsizmi konu alan çalışmalarda narsizmin hem büyüklenmeci hem kırılgan boyutuyla değerlendirilmesi, araştırmalarda kullanılacak ölçme araçlarının narsizmin iki boyutunu da kapsayacak

özellikte olması, narsizm kavramını tam anlamıyla kapsamak, tanı koyma ve tedavi planlamaya ilişkin süreçlerle ilgili yaşanabilecek sorunları engellemek için tanı kriterlerinin literatürdeki araştırmalarda sunulan öneriler de göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenmesi oldukça önemlidir.

Kaynaklar

Akhtar, S. ve Thompson, J. A. (1982). Overview: Narcissitic personality disorder. *American Journal of Psychiatry, 139*(1), 12-20.

American Psychiatric Association (1980). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (3. baskı/revizyon).* Washington: DC: Author.

American Psychiatric Association (1987). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (3. baskı)*. Washington: DC: Author.

American Psychiatric Association (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (4. baskı). Washington: DC: Author.*

American Psychiatric Association (2000). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (4. baskı/revizyon).* Washington: DC: Author.

American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5. baskı).* Washington: DC: Author.

Ames, D. R., Rose, P. ve Anderson, C. P. (2006). The NPI-16 as a short measure of narcissism. *Journal of Research in Personality, 40*, 440-450.

Atay, S. (2009). Narsistik Kişilik Envanteri'nin Türkçe'ye standardizasyonu. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11*(1), 181-196.

Baumeister, R. F. ve Vohs, K. D. (2001). Narcissism as addiction to esteem. *Psychological Inquiry, 12*, 206-209.

Bernstein, D. P., Iscan, C., Maser, J., Boards of Directors of the Association for Research in Personality Disorders ve International Society for the Study of Personality Disorders (2007). Opinions of personality disorder experts regarding the DSM–IV personality disorders classification system. *Journal of Personality Disorders, 21*, 536-551.

Besser, A. ve Priel, B. (2010). Personality vulnerability, low social support, and maladaptive cognitive emotion regulation under ongoing exposure to terrorist attacks. *Journal of Social and Clinical Psychology, 29*, 166-201.

Bursten, B. (1973). Some narcissistic personality types. *International Journal of Psychoanalysis, 54*, 287-300.

Bushman, B. J., Baumeister, R. F. ve Phillips, C. M. (2001). Do people aggress to improve their mood? Catharsis beliefs, affect regulation opportunity, and aggressive responding. *Journal of Personality and Social Psychology, 81*, 17-32.

Cain, N. M, Pincus, A. L. ve Ansell, E. B. (2008). Narcissism at the crossroads: Phenotypic description of pathological narcissism across clinical theory, social/personality psychology, and psychiatric diagnosis. *Clinical Psychology Review, 28*, 638-656.

Campbell, W. K., Foster, J. D., Brunell, A. B. (2004). Running from shame or reveling in pride? Narcissism and the regulation of self-conscious emotions. *Psychological Inquiry, 15*, 150-153.

Campbell, W. K., Reeder, G. D., Sedikides, C. ve Elliot, A. J. (2000). Narcissism and comparative self-enhancement strategies. *Journal of Research in Personality, 34*, 329-347.

Campbell, W. K., Bonacci, A. M., Shelton, J., Exline, J. J. ve Bushman, B. J. (2004). Psychological entitlement: interpersonal consequenses and validation of a self report measure. *Journal of Personality Assessment, 83*, 29-45.

Campbell, W. K., ve Miller, J. D. (2013). Narcissistic personality disorder and the five-factor model: Delineating narcissistic personality disorder, grandiose narcissism, and vulnerable narcissism. *Personality disorders and the five-factor model of personality (3. baskı)* içinde (133-145). Washington, DC, US: American Psychological Association.

Cooper, A. M. ve Ronningstam, E. (1992). *Narcissistic personality disorder.* Washington, DC: American Psychiatric Press.

Czarna, A. Z., Dufner, M. ve Clifton, A. D. (2014). The effects of vulnerable and grandiose narcissism on liking based and dialiking based centrality in social network. *Journal of Research in Personality, 50*, 42-45.

Dickinson, K. ve Pincus, A. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of Personality Disorders, 17*(3), 188-207.

Ellis, H. (1898). Auto-eroticism: a psychological study. *Alienes Neurology, 19*, 260-299.

Emmons, R. A. (1984). Factor analysis and construct validity of the narcissistic personality inventory. *Journal of Personality Assessment, 48*, 291-300.

Erickson, E. H. (1968). *Identity, youth, crisis.* New York: WW Norton.

First, M. B., Spitzer, R. L., Gibbon, M., Williams, J. B. W., Davies, M., Borus, J. ve ark. (1995). The Structured Clinical Interview for DSM-III-R Personality Disorders (SCID-II). Part II: Multi-site test-retest reliability study. *Journal of Personality Disorders, 9*(2), 92-104.

Fonagy, P., Gergely, G., Jurist, E. L. ve Target, M. (2004). *Affect regulation, mentalization, and the development of the self.* New York: Other Press.

Foster, J. D. ve Trimm, R. F. (2008). On being eager and inhibited: narcissism and approach-avoidance motivation. *Society for Personality and Social Psychology, 34*(7), 1004-1017.

Freud, S. (1914). On narcissism. *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume XIV (1914-1916): On the History of the Psycho-Analytic Movement, Papers on Metapsychology and Other Works*, 67-102.

Gabbard, G. (1989). Two subtypes of narcissistic personality disorder. *Bulletin of the Menninger Clinic, 53*, 527-532.

Glover, N., Miller, J. D., Lynam, D. R., Crego, C. ve Widiger, T. A. (2012). The five-factor narcissism inventory: A five-factor measure of narcissistic personality traits. *Journal of Personality Assessment, 5*, 500-512.

Hendin, H. M. ve Cheek, J. M. (1997). Assessing hypersensitive narcissism: A reexammination of Murray's narcissism scale. Journal of Research in Personality, 31, 588-599.

Houlcroft, L., Bore, M. ve Munro, D. (2012). Three faces of narcissism. *Personality and Individual Differences, 53*, 274-278.

Jang, K. L., Livesley, W. J, Vernon, P. A. ve Jackson, D. N. (1996). Heritability of personality disorder traits: A twin study. *Acta Psychiatrica Scandinavica, 94*, 438-444.

Kealy, D., ve Rasmussen, B. (2012). Veiled and vulnerable: The other side of grandiose narcissism. *Clinical Social Work Journal, 40*, 356-365.

Kernberg, O. F. (1967). Borderline personality organization.

Journal of American Psychoanalysis Association, 15, 641-685.

Kernberg, O. F. (1975). *Borderline conditions and pathological narcissism.* New York: Jason Aronson.

Kohut, H. (1977). *The restoration of the self.* New York: International Universities Press.

Kohut, H. ve Wolf, E. S. (1978). The disorders of the self and their treatment. *International Journal of Psychoanalysis, 59*, 413-425.

Lampkin, J., Clifton, A., Campbell, W. K. ve Miller, J. D. (2014). An examination of the perceptions of social network characteristics associated with grandiose and vulnerable narcissism. *Personality Disorders: Theory, Research and Treatment, 5*(2), 137-145.

Luchner, A. F., Houston, J. M., Walker, C. ve Houston, M. A. (2011). Exploring the relationship between two forms of narcissism and competitiveness. *Journal of Personality and Individual Differences, 51*, 779-782.

Miller, J. D. ve Campbell, W. K. (2008). Comparing clinical and social-personality conceptualizations of narcissism. *Journal of Personality, 76*, 449-476.

Miller, J. D., Lauren, L. R., Lauren, W., Gentile, B. ve Widiger, T. A. (2013). The Five Factor Narcissism Inventory (FFNI): A test of the convergent, discriminant, and incremental validity of FFNI scores in clinical and community samples. *Psychological Assessment, 25*(3), 748-758.

Miller, J. D. ve Maples, J. (2011). Trait personality models of narcissistic personality disorder, grandiose narcissism, and vulnerable narcissism. *The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder: Theoretical approaches, empirical findings, and treatments* içinde (71-88). Hoboken, NJ: Wiley

Miller, J. D., Price, J., Gentile, B., Lynam, D. R. ve Campbell, W. K. (2012). Grandiose and vulnerable narcissism from the perspective of the interpersonal circumplex. *Personality and Individual Differences, 53*, 507-512.

Miller, J. D., Widiger, T. A., ve Campbell, W. K. (2010). Narcissistic personality disorder and the DSM–V. *Journal of Abnormal Psychology, 119*, 640-649.

Millon, T. (1981). *Disorders of personality: DSM-Ill: Axis 11*. New York: Wiley.

Morf, C. ve Rhodewalt, F. (2001). Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic self-regulatory processing model. *Psychological Inquiry, 12*, 177-196.

Myers, D. G. ve Diener, E. (1995). Who is happy? *Psychological Science, 6*, 10-19.

Ogrodniczuk, J. S., Piper, W. E., Joyce, A. S., Steinberg, P. I. ve Duggal, S. (2009). Interpersonal problems associated with narcissism among psychiatric outpatients. *Journal of Psychiatric Research, 43*, 837-842.

Otway, L. J. ve Vignoles, V. L. (2006). Narcissism and childhood recollections: A quantitative test of psychoanalytic predictions. *Personality and Social Psychology Bulletin, 32*, 104-116.

Paulhus, D. L., ve Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality, 36*, 556-563.

Pfohl, B., Blum, N. ve Zimmerman, M. (1997). *Structured interview for DSM-IV personality.* Washington: American Psychiatric Press.

Pincus, A. L., Ansell, E. B., Pimentel, C. A., Cain, N. M., Wright, A. ve Levy, K. N. (2009). Initial construction and validation of the Pathological Narcissism Inventory. *Psychological Assessment, 21*, 365-379.

Pincus, A. L. ve Lukowitsky, M. R. (2010). Pathological narcissism and narcissistic personality disorder. *Annual Review of Clinical Psychology, 6*, 421-426.

Pincus, A. L. (2011). Some comments on nomology, diagnostic process, and narcissistic personality disorder in the DSM-5 proposal for personality and personality disorders. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment, 2*, 41-53.

Raskin, R. N. ve Hall, C. S. (1979). A narcissistic personality inventory. *Psychological Reports, 45*, 590.

Raskin, R. N. ve Terry, H. (1988). A principal components analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology, 54*, 890-902.

Rhodewalt, F. ve Morf, C. (1998). On self-aggrandizement and anger: A temporal analysis of narcissism and affective reactions to success and failure. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*(3), 672-685.

Ronningstam, E. F. (2005). *Identifying and understanding the narcissistic personality.* New York, NY: Oxford University Press.

Ronningstam, E. (2010). Narcissistic personality disorder: A current review. *Current Psychiatry Reports, 12*(1), 68-75.

Rose, P. (2002). The happy and unhappy faces of narcissism. *Personality and Individual Differences, 33*, 379-391.

Rosenthal, S. A. ve Hooley, J. M. (2010). Narcissism assessment in social-personality research: Does the association between narcissism and psychological health result from a confound with self-esteem. *Journal of Research in Personality, 44*, 453-465.

Skodol, A. E., Bender, D. S. ve Morey, L. C. (2014). Narcissistic personality disorder in DSM–V. *Personality Disorders: Theory, Research and Treatment, 5*(4), 422-427.

Thomas, K. M., Wright, A. G. C., Lukowitsky, M. R., Donnellan, M. B. ve Hopwood, C. J. (2012). Evidence for the criterion validity and clinical utility of the Pathological Narcissism Inventory. *Assessment, 19*, 135-145.

Twenge, J. M. ve Campbell, W. K. (2003). Isn't it fun to get the respect that we are going to deserve? Narcissism, social rejection and aggression. *Personality and Social Psychology Bulletin, 29*, 261-272.

Widiger, T. A., Mangine, S., Corbitt, E. M., Ellis, C. G. ve Thomas, G. V. (1995). *Personality Disorder Interview-IV. A semistructured interview for the assessment of personality disorders.* Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.

Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology, 61*(4), 590-597.

Young, J. E., Klosko, J. S., Weishaar, M. (2003). *Schema Therapy: A practitioner's guide.* New York (NY): Guilford Publications.

Zanarini, M. C., Frankenburg, F. R, Sickel, A. E. ve Yong, L. (1996). *The diagnostic interview for DSM - IV personality disorders (DIPD-IV).* Belmont, MA: McLean Hospital.

Zeigler-Hill, V., Green, B. A., Arnau, R. C., Sisemore, T. B. ve Myers, E. M. (2011). Trouble ahead, trouble behind: Narcissism and early maladaptive schemas. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry, 42*, 96-103.

Turkish Psychological Articles, June 2016, *19* (37), 11-12

Summary
Which Narcissism? A Review about the Comparison between Grandiose and Vulnerable Narcissism

Dilay Eldoğan
Başkent University

Narcissism became a frequently used concept by the psychoanalytic theoricians after used by Havelock Ellis for the first time in his writing about mythological character Narcissus. In the literature, narcissism is mostly studied in terms of its relation with the self and its effects on others and it was mostly characterized with grandiosity, manipulativeness and disregarding others and as a result interpersonal problems. However, it was mentioned that if there is not a negative interpersonal dynamic, narcissism may have a healthy form as a personality trait due to its high agentic features, high efficacy and positive view about the self. Problems related to narcissism mostly come into existence when the person with the narcissistic features perceive a treat about the grandiose self and is unable to cope with the treat in an adaptive way and this form of narcissism is named as pathological narcissism. Pathological narcissism takes place in Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-V (DSM-V) within the narcissistic personality disorder diagnostic criteria with its grandiose form and it was characterized with need for admiration, lack of empathy, entitlement, envy, manipulativeness in interpersonal relations and arrogance. However narcissistic personality diagnostic criteria is criticized for its not capturing pathological narcissism with all its forms and vulnerable narcissism is one of the subtypes of pathological narcissism which was disregarded by the DSM narcissistic personality disorder diagnostic criteria. In this paper, it was aimed to capture pathological narcissism with its both grandiose and vulnerable forms and to mention grandiose and vulnerable narcissism with their distinct features, developmental roots, assessment/diagnosis processes in the light of the literature.

Distinct Features of Grandiose and Vulnerable Narcissism

When the studies in the literature about pathological narcissism were analyzed, it can be seen that grandiose and vulnerable narcissism has opposite features. As oppose to the grandiose narcissism, vulnerable narcissism is characterized by excessive modesty, sensitivity to criticism, over anxiousness, shyness, suffering and grandiosity that can be realized in close relationships. It was supported that the main difference between grandiose and vulnerable narcissism is mostly about the self regulation and problems related to interpersonal relations. In the other words, grandiose narcissists may have a sense of superiority and uniqueness and when they came across with a threat to their grandiose self, they react aggressively and engage in anti social behaviors. On the other hand, vulnerable narcissist may have grandiose fantasies and they are mostly ashamed of their implicit grandiosity, very sensitive to rejection, criticism and social exclusion and by avoiding threats with their high anxiousness they maintain their implicit sense of grandiosity. In terms of interpersonal relations, grandiose narcissists mostly have close relations with people from whom they can gather positive feedback and in the situations, in which they gather negative feedback, they either ignore the information or they may react aggressively. For vulnerable narcissists, it is not easy to cope with negative feedback from the environment so that they mostly avoid social situations that they have risk of gathering negative feedback about their sense of self. Due to the fact that both grandiose and vulnerable narcissists have negative interpersonal patterns, it was reported that grandiose narcissists are not liked but vulnerable narcissists are not preferred by their peers.

Developmental Roots of Grandiose and Vulnerable Narcissism

It was supported in the literature that cold, inattentive and neglectful parenting styles generate some negative mental representations such as emotional depri-

Address for Correspondence: Dilay Eldoğan, Başkent University Faculty of Science and Letters, Department of Psychology, Bağlıca Yerleşkesi Eskişehir Yolu 20. km. 06810 Etimesgut, Ankara - Turkey.
E-mail: dilayeldogan@hotmail.com

vation and defectiveness for the child and these mental representations can only be coped with some maladaptive cognitive, behavioral and emotional patterns. Although it is not functional, narcissism as a personality factor is formed through the combination of these maladaptive patterns and it was developed to protect the person against the anticipation of rejection, abandonment, criticism and to help him/her fulfill emotional needs which is not gathered from the parents through being admired by the others. In the way of coping negative mental representations, as forming an inflated/grandiose self and as a result grandiose narcissism, forming a deflated self which is more anxious, sensitive and avoidant toward negative evaluations to preserve him/herself and as a result vulnerable narcissism is an alternative through the developmental process. Moreover, it is known from the attachment literature that although both subtypes of narcissism are related to insecure attachment styles, the vulnerable narcissism can be better explained by fearful and avoidant attachment styles in which both the self and others are perceived as negative.

Assessment and Diagnosis Processes of Grandiose and Vulnerable Narcissism

Narcissism can be assessed through both projective and objective methods. Rorschach, Thematic Apperception Test (TAT), Early Life Experiences Test can be regarded as projective instruments to both assess narcissism and to support diagnosis process. Moreover objective assessment methods can be divided into three parts which are the scales measuring grandiose narcissism (Narcissistic Personality Inventory, Pathological Entitlement Scale), scales measuring vulnerable narcissism (Hypersensitive Narcissism Scale), and scales measuring both grandiose and vulnerable narcissism at the same time (Pathological Narcissism Inventory, Five Factor Narcissism Inventory). In the literature it was suggested that to evaluate narcissism in a purely categorical manner may have some handicaps because people who may have grandiose characteristics may also have vulnerable characteristics as well. Thus, in the both assessment and diagnostic processes of narcissism it is better to use instruments that assess narcissism with its all forms and not also categorical but also dimensional manner.

Results and Discussion

It is thought that DSM-V narcissistic personality diagnostic criteria may not be capable of capturing pathological narcissism with all its forms (e.g. grandiose narcissism and vulnerable narcissism) and this situation may bring some problems both in clinical and research settings. Thus, some changes related to diagnostic criteria of narcissistic personality disorder can be suggested. Firstly, it can be better to evaluate narcissistic personality disorder through a hybrid model which have the capacity both categorical and dimensional features. Secondly, it is known that the main difference between grandiose and vulnerable narcissism is about interpersonal relations and self regulation problems so that in these aspects differences between grandiose and vulnerable narcissism should be mentioned in the diagnostic criteria. Thirdly, the main feature of narcissistic personality disorder which is grandiosity should be emphasized that it can be experienced both implicit and explicitly in accordance with the narcissism subtype. Lastly, the differences between reactions of grandiose and vulnerable narcissists to the environmental threats should be mentioned specifically in DSM.

View publication stats